

Дневникъ

(стенографически)

на

XI^{то} Обикновено Народно Събрание

(първа извънредна сесия).

IV заседание, понеделникъ, 26 февруарий 1901 г.

(Отворено въ 2 $\frac{1}{2}$ ч. послѣ пладнѣ, подѣ прѣдсѣдателството на прѣдсѣдателя г. Иванъ Ев. Гешовъ.)

Прѣдсѣдателъ: (Звъни.) Засѣданието се отваря.

Г-нъ секретарьтъ ще прочете списъка на прѣдставителитѣ.

Секретарь Никола Поповъ: (Прочита списъка. Отсъствуватъ прѣдставителитѣ: Исмаилъ Арнаудовъ, Марко Божковъ, Константинъ Величковъ, Димитъръ Грековъ, Христо Гендовичъ, Алекси Маринкехайовъ, Димитъръ Марковъ, Стефанъ Мазаковъ и Спиридонъ Цуцумански.)

Прѣдсѣдателъ: Отъ 155 прѣдставители, 9 души отсъствуватъ.

Г-нъ секретарьтъ Димчевъ ще прочете съкращения протоколъ отъ миналото заседание.

Секретарь Василъ Димчевъ: (Прочита съкращения протоколъ отъ III-то заседание.)

Прѣдсѣдателъ: Има ли нѣкой да иска думата по съкращения протоколъ? (Никой не иска думата.) Понеже никой не се обажда, протоколътъ се приема.

Г-да! На основание чл. 5 отъ правилника, разрѣшихъ на г. Никола Козаревъ отпущекъ отъ 8 дена, по домашни причини.

Пристъпваме къмъ дневния редъ.

На дневенъ редъ имаме: докладъ на комисията по провѣрката на изборитѣ въ околитѣ: 1) Силистренска; 2) Берковска; 3) Никополска; 4) Карнобатска; 5) Разградска; 6) Хасковска; 7) Борисовградска и 8) Поповска. Най-напрѣдъ имаме докладъ по избора въ Силистренската околия.

Г-нъ докладчикътъ има думата.

Докладчикъ Спасъ Ивановъ: Силистренската околия избира двама души народни прѣдставители. Раздѣлена е на три секции: първа, Силистренска, втора, Сръбърненска и трета, Кара-Орманска. Въ първата, Силистренската секция, сж записани избиратели, които слѣдва да гласоподаватъ, 3.733 души, а гласоподавали сж всичко 1.462. Отъ тѣзи гласоподававши сж подадени за Георги М. Топоровъ 718 гласа, за Боби Яневъ — 704, за Марка П. Марковъ — 395, за Христа Костовъ — 317, за Донка Г. Анчевъ — 259 и за Стояна Т. Бойковъ — 248. Има и други, които сж получили по 2—3 гласа, но тѣ сж много и затова не намѣрвамъ за нужно да ги изброявамъ.

Въ втората секция отъ 3.215 избиратели, сж гласоподавали 1.289 души. Отъ тѣхъ за Стояна Т. Бойковъ сж подадени 1.072 гласа и за Донка Г. Анчевъ — 1.061.

Въ третата секция сж гласоподавали 1.507 души избиратели, отъ които за Стояна Т. Бойковъ сж подадени 1.250 гласа и за Донка Г. Анчевъ — 1.242. И сж провъзгласени, като получивши най-много гласове, Стояна Т. Бойковъ съ 2.570 и Донко Г. Анчевъ съ 2.562 гласа.

На врѣме се е открило гласоподаването въ всички секции и се е свършило пакъ на врѣме — въ 6 ч. Слѣдъ 6 ч. не се е оказало нужда да се продължи гласоподаването, понеже всички явивши се избиратели сж гласоподавали. Никакви произшествия въ деня на избора не е имало нито въ една секция. Оплавания, както въ деня на избора — споредъ протоколитѣ — така и подиръ, не сж постъпили.

Секцията намѣрила този изборъ за правилно произведенъ и го утвърдила, а сжщо и комисията въ общото заседание

призна, че е редовно извършенъ, и утвърди, като редовно избрани за народни прѣдставители отъ Силистренската околия, г. г. Донко Т. Апчевъ и Стоянъ Т. Бойковъ. Затова, отъ страна на комисията, като докладчикъ, ще моля Събранието да потвърди тоя изборъ, като правилно извършенъ.

Марко Балабановъ: (Отъ трибуната.) Вѣрвамъ, г-да прѣдставители, че ще ми позволите сега, когато пристѣпваме да изпълнимъ една отъ най-големитѣ задачи, които сж възложени на едно Народно Събрание, да кажа нѣколко общи думи върху тази задача. Ползувамъ се именно отъ този докладъ да кажа тия думи, защото, както заключава докладътъ, по този изборъ, види се, нѣма никакви оплаквания и, слѣдователно, изборътъ трѣбва да се приеме. По-добръ е, рѣкохъ да кажа нѣколко думи по таквъ изборъ, по който, нѣма споръ, отѣолкото да излѣза да говоря по избори, по които, вѣроятно, ще има споръ. Това показва, че азъ искамъ да се поставя на една свършено неутрална почва, за да покажа каква е задачата, която имаме да изпълняваме.

Г-да народни прѣдставители! Вие знаете какви сж задачитѣ на Народното Събрание; вие знаете какви сж привилегиитѣ на Народното Събрание по всичкото управление. Но, г-да народни прѣдставители, азъ мисля, че нѣма по-голяма привилегия за единъ народенъ прѣдставителъ, за едно Народно Събрание, отъ тая привилегия, която идемъ именно днеска да изпълняваме при постѣпването къмъ провѣрка на изборитѣ.

Г-да прѣдставители! Ние се намѣрваме тукъ, защото ни сж казали, че сме народни прѣдставители, но ние се привикваме днеска да кажемъ такива ли сме всички, такива ли трѣбва да бждемъ и такива ли трѣбва да останемъ докрай. Каква голѣма задача, г-да! Ние самички ще станемъ сждии на себе си! А вие знаете, че най-трудното нѣщо на тоя свѣтъ е „познай себе си.“ Какво сме ние, ние ще го рѣшимъ; отъ вждѣ идемъ, какъ идемъ и какъ сме се намѣрили тукъ, ние ще го кажемъ сами. Философътъ, който е казалъ „познай себе си“, е казалъ голѣма истина, която има своята важностъ всѣжждѣ, но тя има най-много важностъ въ таквъ случай, въ какъвто се намѣрва сега нашето Народно Събрание. Има опасностъ, г-да прѣдставители, отъ упражнението на тая привилегия, съ която сме облѣчени, защото казано е, и е повторено много пжти, че себелюбието е изворъ на нѣкои нередовности въ цѣлия свѣтъ, въ частния животъ на човѣка и въ обществения животъ на народитѣ. Двама стари философи, мога да кажа, велики и, мога да кажа, най-велики философи, сж писали пространно за това себелюбие, и казватъ, че себелюбието е, което бива източникъ на много прѣгрѣшения, които ставатъ въ частния животъ на човѣка и въ обществения животъ на народитѣ. Тогазъ, като е така, г-да прѣдставители, ние, при изпълнението на тая задача, която прѣдприемаме сега да рѣшаваме въ нѣколко засѣдания, прѣди всичко, трѣбва да направимъ, тѣй да кажа, абстракция сами отъ себе си и да се поставимъ като сждии на чужди дѣла, на сждии безпристрастни за всички случаи, които ще се прѣдставятъ въ изборитѣ, които сж удобрѣни отъ комисията, въ избори,

които може да се оспорватъ — ние трѣбва да се отличимъ съ безпристрастието си. Нашата първа задача въ този случай е да видимъ да не се увлечемъ отъ любовъ къмъ себе си и да кажемъ: понеже азъ мисля така, казвамъ, че това е така.

Това е, г-да, ржководящата нишка, която трѣбва да ни ржководи. Нѣма нужда мисля, да ви го казвамъ, увѣренъ съмъ, че всички го знаете, но рѣкохъ да ви го напомня, за да не би въ тия извънредни врѣмена, извънредни, но сжщеврѣменно важни врѣмена за нашето Отечество, което очаква отъ насъ приповдигането си, да не би, казвамъ, да се увлечемъ и направимъ нѣщо, за което да отговаряме послѣ прѣдъ ония, които сж ни пратили тукъ.

Безпристрастието, г-да прѣдставители, обаче, е свързано съ едно друго нѣщо, а това нѣщо е законътъ. Ние имаме законъ, г-да прѣдставители, и този законъ ще ни ржководи при обсжждането на въпроситѣ, които има да разрѣшаваме тукъ по тия избори. Законътъ, избирателниятъ законъ е законъ доста ясенъ и той разрѣшава въпроситѣ, които се повдигатъ по всѣки единъ изборъ. Но законитѣ, и този, както всички закони, се тълкуватъ отъ лица, отъ хора, които хора могатъ понѣкога да се увличатъ и да даватъ, споредъ обстоятелствата, днесъ такова тълкувание на закона, а други день иначе тълкувание. Ние като народни прѣдставители, ние, изъ които излизатъ законитѣ, които правимъ законитѣ, ние трѣбва да бждемъ строги въ оцѣнката на разпорѣжданията на избирателния законъ. Както знаете, по изборитѣ може да има нѣкои нарушения, които да сж сжществени, а може да има нарушения, които да сж несжществени. И както Върховниятъ Касационенъ Сждъ, и тукъ, и на всѣжждѣ, дѣто има висши сждебни учреждения, касира, когато има сжществени нарушения, ми-нава, обаче, по-нататкъ, когато нарушенията сж несжществени. Менѣ ми се чини, че това е едно начало, което трѣбва да ржководи и насъ. Нѣма съмнѣние, г-да прѣдставители, че тамъ, дѣто ще намѣримъ, че законътъ е нарушенъ, дѣто има въпиюще злоупотрѣбление съ закона, въпиюще злоупотрѣбление съ народната воля, нѣма съмнѣние, казвамъ, че ние нѣма да позволимъ на себе си да кажемъ, че този изборъ е станалъ, че азъ съмъ тукъ по изразу на народната воля, ами самички вѣрвамъ, самички понѣкога, когато е нужно, ще признаемъ; че наистина сме дошли тукъ помимо народната воля, попаднали сме тукъ, кой знае по какви обстоятелства. Но, г-да прѣдставители, много пжти законътъ може да не е нарушенъ, или нѣкои разпорѣждания отъ закона да сж пропуснати, нѣкои си разпорѣждания да сж прѣнебрѣгнати, да не сж съблюдени, но които да не сж сжществени, които да не нарушаватъ народната воля, които да не нарушаватъ избирателното право на българския гражданинъ; въ таквъ случай, г-да прѣдставители, ние безсъмнѣно, като се отнасяме сами къмъ себе си безпристрастно, ще отдадемъ правдата тамъ, дѣто трѣбва да се отдаде правда, сир. ще признаемъ, че тукъ е народната воля изказана, въпрѣки нѣкои опущения, нѣкои нарушения на закона. Искамъ да кажа съ други думи, че въ нашето безпристрастие, г-да прѣдставители,

въ нашето отсъствие отъ всѣкакво себелюбие, ние ще бъдемъ строги тамъ, дѣто видимъ, че умишлено е нарушенъ законътъ, а ще бъдемъ по-меки, по-снисходителни тамъ, дѣто видимъ, че нѣма умишленостъ; че, може би, поради разни смущения, станали около урнитѣ, сж станали нѣкои передовности, но които не сж нарушили сжщественно избирателния законъ, които не сж нарушили народната воля. Има единъ старъ поетъ, който е казалъ: „въ коравата, въ многото сжжстена каша, туряйте малко сокъ.“ И азъ ще кажа: тогава, когато видимъ ние, че този строгъ избирателенъ законъ се е запазилъ на много мѣста, а въ много други случаи, какъ да кажа, се е опусналъ, въ такива случаи, г-да прѣдставители, ние ще турнемъ онази частъ отъ нашата добра воля, която може да е позволена отъ общитѣ интереси на Отечеството.

Така казано, г-да прѣдставители, азъ мисля, че изпълнихъ онова, което щѣхъ да кажа, което искахъ да кажа тукъ, и ви моля да се ржководимъ отъ тѣзи двѣ начала: отъ нашето безпристрастие, отъ отсъствието на всѣко себелюбие въ разискването на тия въпроси, отъ прилагане на закона, строго прилагане тамъ, дѣто е нарушенъ сжщественно, и отъ прилагане въ по-мека форма тамъ, дѣто видимъ, че нѣма сжщественно нарушение.

Това като казахъ, г-да прѣдставители, азъ ви моля да приемете този изборъ, за който стана докладъ, защото тукъ наистина гледамъ, че законътъ е запазенъ и че, като е запазенъ законътъ, народната воля е изказана свободно. (Ржкоплѣскане.)

Прѣдсѣдатель: Има ли нѣкой да иска думата? (Никой не се обажда.) Тѣй като никой не се обажда, значи, че Събранието приема заключението на комисията. (Гласове: Приема се!) и изборътъ се утвърждава. (Гласове: Да се вотира!)

Желаєте ли да туря на гласуване? (Иванъ Московъ: Щомъ нѣма противорѣчие, нѣма защо да се гласува!)

Димитъръ Петковъ: Азъ мисля, че правилникътъ Ви задължава да туряте на вотирание всѣки въпросъ, по който Събранието взема рѣшение. Не може така, безъ да се гласува, да се каже: приема се. Трѣбва да се полага на гласуване въпросътъ: които го приематъ, да си вдигнатъ ржката. Тѣй се е практикувало досѣга и така трѣбва да бжде. Това не е голѣма работа, но трѣбва да се практикува.

Прѣдсѣдатель: Ще бжде едно затруднение на почтаемото Събрание.

Димитъръ Петковъ: Имаме правилникъ, съ който трѣбва да се съобразяваме.

Прѣдсѣдатель: Тогава, тѣй да се постави въпросътъ: който е противъ, да си вдигне ржката. (Смѣхъ.)

Димитъръ Петковъ: Въ положителна смисълъ!

Антонъ Франгя: За отрицателни работи не може да се гласува, а за положителни.

Прѣдсѣдатель: Тогазъ, г-да, желаете ли така: които сж за утвърждаването на този изборъ, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Приема се.

Ще се мине на слѣдующия въпросъ отъ дневния редъ. Има думата г. докладчикътъ по избора въ Берковската околия.

Докладчикъ Тодоръ Орловъ: Г-да народни прѣдставители! По избора, станалъ въ Берковската околия на 28 януарий, почти нѣма никакви закононарушения, нито има нѣкакви контестации да сж постѣпили, или протести. Въ първата секция само, споредъ протокола, се констатира слѣдующето. При гласоподаването се е явилъ нѣкой слѣпъ човѣкъ, за да гласоподава; заявило се е, че той е слѣпъ и че е просѣкъ; слѣдъ това, оттеглило се е бюрото и рѣшило да не гласоподава той. Това е станало въ присжтствието на кмета, който е казалъ, че това лице нѣма право да гласоподава, като просѣкъ. Това се констатира отъ самия протоколъ. Послѣ, явилъ се нѣкой си Бенли Исмаилъ, който далъ само личната си карта, безъ да е турналъ нѣкаква бюлетина и, като го попитали има ли друга карта, той казалъ, че нѣма. Има и други маловажни работи. Нѣкой си отъ Мездреа, когато пускалъ избирателната си карта, като се е заблѣжило, че това лице гласоподава втори пжтъ, и като се намѣрило въ списъка, че е гласоподавало веднажъ, личната му карта била вече пустпата, но прѣдсѣдательтъ му запрѣтилъ да пусне бюлетина. Отъ протокола се вижда едно четвърто такова: въ интервала станало споръ, коя община да гласоподава между Боровската и Котеновската общини. Бюрото разрѣшило този въпросъ, като дало право на едната община да гласоподава, обаче оказало се, че кметътъ на сжщата община не присжтствувалъ тамъ, затова се е призовала друга община, която е присжтствувала. Подирѣ, въ 3^{1/2} ч. постѣпило е едно заявление, въ което се казва, че въ изборното мѣсто, дѣто е запрѣтено да се агитира, нѣкой си държалъ ржчъ; обаче, прѣдсѣдательтъ веднага далъ ходъ на заявлението му, излѣзълъ вънъ и констатиралъ, че подобно нѣщо не е имало и пакъ се е продължилъ изборътъ. И най-сетнѣ, слѣдъ 6 ч, пакъ нѣкой си Тодоръ Михайловъ, по всѣка вѣроятностъ кандидатътъ, заявилъ, че 25 души отъ с. Котеновци искали били да гласоподаватъ, обаче, бюрото, съ съгласието на всичкитѣ си членове, рѣшило да се не допускатъ, защото слѣдъ 6 часътъ се е заявила тая претенция. Никакви сжществени нарушения нѣма отъ протокола да се виждатъ. Бюрото било закрито тъкмо въ 6 ч, когато се е и прѣвратило гласоподаването.

Отъ провѣрката на сжщия протоколъ, отъ списъцитѣ се указва, че сж записани въ избирателнитѣ списъци 1.881 избиратели, отъ тѣхъ гласоподавали сж 1.040, и то отъ гр. Берковица — 920, отъ Мездреа — само 67, отъ Комарево — 53. Послѣ, отъ Боровската община отъ 253 избиратели гласоподавали сж само 139; отъ Клисурската община отъ 502 гласоподавали само отъ с. Клисура — защото е община на нѣколко села присѣдинени — 168 гласа, отъ с. Песочница — 35, отъ с. Слатина — 52, отъ Янчевъ-Чифликъ — 38, отъ Ко-

теповската община отъ 560 гласоподаватели сж 332, и то отъ с. Котеново — 102, отъ с. Лѣсковецъ — 79, отъ с. Чирамоваца — 49 и с. Костенци — 102. Слѣдъ това провѣрени били личнитѣ карти и се оказали 1.805, а бюлетини — 1.806. Разликата се оказала въ това, че двѣ бюлетини били обвити въ едно. Слѣдъ провѣрката на бюлетинитѣ, между които се намѣрили двѣ невалидни, отъ които едната не носила подписа на прѣдсѣдателя, за това я счели за невалидна, а втората съ съдържание, което нѣмало нищо общо съ гласоподаването. Тамъ сж писани нѣкои смѣхории, за които не е прѣдметъ да се говори. Тия бюлетини сж били прикърпени къмъ протокола и сж турнати тамъ заедно съ бюлетинитѣ и избирателнитѣ карти, а другитѣ, валиднитѣ подпечатани, съгласно закона, както е казано.

Отъ прѣброителния листъ се е оказалъ слѣдующиятъ резултатъ: Алекси Бояджийски получилъ 973 гласа, Михаилъ Клисурски — 802, Алекси Дамяновъ — 740, Юрданъ Шишковъ — 47 и други — по 2, 3, 20 и 30 гласа.

Въ втората секция, въ която тоже нѣма смѣществени закононарушения, засѣданието се открило тъкмо въ 7 ч. сутринята. Нѣкои закононарушения да сж станали нѣма, и нѣкакви замѣнения и оплаквания смѣществени пакъ нѣма. Закрито било послѣ пладнѣ тъкмо въ 6 ч. вечерята.

Отъ всичкитѣ гласоподаватели се констатира, че има 1.570 лични карти. Числото на гласоподавалитѣ било 1.570. И въ откѣтателнитѣ бѣлѣжки въ списъцитѣ пакъ сжщото число излиза. Отъ всичкитѣ избиратели, 3.208, гласоподавали само 1.570. При провѣрката на бюлетинитѣ се оказали пакъ толкова. При провѣрката на бюлетинитѣ оказали се двѣ бѣли бюлетини, турени една въ друга и не скръпени съ подписа на прѣдсѣдателя, които не се чели.

Слѣдъ прѣброяването оказало се, че Тодоръ Михайловъ, берковецъ, получилъ 1.369 гласа, Алекси Бояджийски отъ с. Вършецъ — 1.364 гласа, Михаилъ Клисурски — 168 гласа, нѣкой си Алекси Дамяновъ отъ с. Драганица — 140 гласа и други — по 5, 10 и 20 гласа.

Никакви оплаквания не е имало, само има една забѣлѣжка въ протокола, въ която единъ отъ застъпницитѣ е казалъ, че нѣкой отъ застъпницитѣ излизалъ единъ-два пжти повнѣ, неизвѣстно за каква цѣль. Значи, въ втората секция нѣмало никакви смѣществени нарушения.

Въ третата секция нѣмало закононарушения и се констатира, че, слѣдъ като се провѣрилъ изборътъ, отъ 1.169 гласа, Алекси Бояджийски получилъ 604 гласа, Тодоръ Михайловъ — 592 гласа, Михаилъ Клисурски 535 гласа и Алекси Дамяновъ 499. Никакви закононарушения пакъ не е имало.

Отъ общия резултатъ се оказвало, че въ първата секция Алекси Бояджийски получилъ 973 гласа, въ втората — 1.364, въ третата — 604, или всичко — 2.941. Послѣ, по болшинство на гласовѣтъ иде Тодоръ Михайловъ, който получилъ въ първата секция 1.001 гласа, въ втората — 1.369, въ третата — 592, всичко — 2.962. А другитѣ кандидати, които могатъ да конкуриратъ по гласове, идатъ: нѣкой си Михаилъ Клисурски съ 1.505 гласа и Дамяновъ съ 1.379 гласа. Вслѣдствие на това сж провъзгласени Алекси Боя-

джийски Тодоръ Михайловъ, и понеже нѣмало никакви закононарушения въ врѣме на избора и никакви контестации постѣпили, то провѣрочната комисиия е на мнѣние да се утвърди изборътъ като правиленъ и законенъ. Това е мнѣнието на комисията и ще моля да се приеме.

Прѣдсѣдатель: Има ли нѣкой да иска думата по тоя изборъ. (Никой не се обаждатъ.) Понеже нѣма, турямъ на гласуване прѣдложението на комисията, да се утвърди изборътъ. Които сж за утвърдяването, моля да си вдигнатъ ржбата. (Болшинство.) Приема се.

Г-нъ докладчикътъ по избора станалъ въ Никополската околия има думата.

Докладчикъ Георги Шиваровъ: Г-да прѣдставители! Ще ви докладвамъ избора въ Никополската околия. Тази околия е раздѣлена на три избирателни секции и въ нея е имало да се избиратъ 2-ма народни прѣдставители. Първата секция е Никополска, втората Гауренска и третата Новаченска.

Въ първата, Никополската секция, бюротъ се конституирало на опрѣдѣленото врѣме. Съ града Никополъ заедно има общо 9 селски общини. Гласоподаването вървѣло тихо и мирно въ самото бюро. Около 12 ч. полицейскитѣ приставъ пише една записка до прѣдсѣдателя на бюротъ, като му съобщава, че вънъ отъ бюротъ имало сбиване и го моли да вземе мѣрки. Подиръ малко праца втора записка, а слѣдъ малко и трета. Въ частъ 12½ се получила една телеграма отъ нѣколко никополски граждани, Чорбаджиевъ и други, въ която на дълго и широко описватъ устройството на една шайка, състояща се отъ турци и цигани, прѣдвождана отъ полицейски стражари, въоръжени съ колове, която била селянитѣ и не ги допущала да идватъ на избирателното мѣсто.

Г-да народни прѣдставители! Отъ гласоподаването видно става, че въ тази секция, именно градската, не се е допуснало на селянитѣ да гласоподаватъ. Истина е, че това не измѣнява резултата на избора, но азъ, като докладчикъ, считамъ за длъжностъ да изтъкна самата истина прѣдъ Народното Събрание.

Въ тази секция отъ прѣброяването на бюлетинитѣ, на личнитѣ карти и на списъка на гласоподававшитѣ, гласоподавали сж всичко 833 избиратели. Отъ Вѣловодската община, която има 148 избиратели, гласоподавали само 5, отъ Вжбелската отъ 373 избиратели гласоподавалъ единъ, отъ Дѣковската съ 240 избиратели не е гласоподавалъ никой, отъ Кулиноводската, която има 165 избиратели, не е гласоподавалъ никой, отъ Лозенската, която има 277 избиратели, тоже никой, отъ Муселиевската селска община, която има 210 избиратели, сж гласоподавали 16, отъ Мжршовенската, която има 292 избиратели, сж гласоподавали 22, отъ Никополската, която има 1.396 избиратели, сж гласоподавали 786.

Ето шайката каква роля е играла! Ти запрѣтила на селянитѣ да не могатъ да гласоподаватъ, по, въ концѣ-концовъ, г-да, отъ резултата се указва, че Николай Мариновъ получилъ 833 гласа и Иванъ Мандиковъ — тоже 833 гласа, а Атанасъ Блажевъ и Кръстю Гърковъ сж получили по единъ гласъ.

Не е имало никакви закононарушения въ бюрото, а всичко, което е ставало, ставало е отънка.

Въ втората, Гауренската селска секция, избирателното бюро се отворило много на врѣме; съ изключение на единъ членъ на избирателното бюро, всички други се явили на опрѣдѣленото врѣме и бюрото е подкачило гласоподаването. Въ 12 ч. нѣколко селяни даватъ заявление до прѣдсѣдателя да го молятъ да ускори гласоподаването, защото виждали, че отъ бавното гласоподаване не ще могатъ да гласоподаватъ и тѣ. Прѣдсѣдателятъ отговорилъ, че ще направи всичко за да може да имъ допусне да упражнятъ своето избирателно право. Слѣдъ малко послѣдвало второ заявление съ същото съдържание. Прѣдсѣдателятъ казалъ, че съгласно чл. 85 отъ избирателния законъ, азъ не мога да направя отстъпки, защото вашитѣ села по азбученъ редъ идатъ на заденъ планъ; бюрото ще се придържа по този членъ. Слѣдъ малко послѣдвало трето заявление отъ нѣколко селяни съ същото съдържание, съ което молили прѣдсѣдателя да ускори гласоподаването, за да могатъ да изгласоподаватъ. Прѣдсѣдателятъ казалъ, че ще гледа да изгласоподаватъ всички, и гласоподаването е продължилъ до 8 ч. Въ 8 ч. и 10 м. нѣколко избиратели отъ селата Черчеланъ и Мжгура подали заявление до бюрото, като казвали, че бюрото прѣбратило гласоподаването въ 7³⁰/₄ ч., и молили да имъ се позволи да гласоподаватъ, но прѣдсѣдателятъ на бюрото далъ резолюция на това заявление, като казалъ, че изборътъ се продължилъ до 8 ч. и че тѣ не сж прави въ своитѣ оплаквания, и оставилъ го безъ послѣдствие.

При гласоподаването явили се нѣколко избиратели съ чужди карти. Това нѣщо се доказало, че тѣ отиватъ да злоупотрѣбляватъ съ чужди карти; бюрото съставило актове и ги пратило по надлежния редъ. Имало и единъ избирателъ, който отишълъ да гласоподава съ нѣколко бюлетини, но и това злоупотрѣбление се хванало и за него се съставилъ актъ.

При завършването на избора нѣколко избиратели отишли и съобщили на бюрото, че задъ изборното мѣсто имало окопъ и въ него имало шайка, която си вапсала физиономитѣ съ сажди и се готвила да нападне бюрото, за да осуети избора, и молили прѣдсѣдателя да вземе мѣрки, за да се запази бюрото. Прѣдсѣдателятъ, понеже нѣмалъ повече отъ 2-ма стражари, повикалъ воинския началникъ и му далъ заповѣдъ да вземе мѣрки, за да се запази бюрото.

Прѣзъ деня на избора никакви смущения, никакви гюрудии, никакви контестаии не е имало до бюрото.

Слѣдъ прѣброяването на бюлетинитѣ, личнитѣ карти и списъцитѣ, се оказало, че въ тази секция сж гласоподавали за Атанаса Блажевъ 1.393 гласоподаватели, за Кръстю Гърковъ — 1.393, за Николая Мариновъ и Ивана Мандиковъ — по 72 гласа.

Въ третата, Новаченската секция, изборното бюро се отворило тоже на врѣме, цѣлото бюро присѣствувало, застъпниците тоже присѣствували и всички формалности били изпълнени. Въ този изборъ всичко е вървѣло тихо и мирно, никакви скандали и произшествия не сж се случили прѣзъ деня и тъкмо въ 8 ч. се прѣкжснало гласоподаването. Слѣдъ прочитането на бюлетинитѣ въ резултатъ

излѣзло, че Атанасъ Блажевъ получилъ 1.333 гласа, Кръстю Гърковъ — 2.333 гласа, Николай Мариновъ и Иванъ Мандиковъ — по 96 гласа.

И тъй, г-да народни прѣдставители, общиятъ резултатъ отъ избора въ Никополската околия е, че отъ 10.148 гласоподаватели сж гласоподавали 3.719, отъ които за Атанаса Блажевъ — 2.718, за Кръстю Гърковъ — 2.728, за Николая Мариновъ — 1.001 и за Ивана Мандиковъ — 1.001.

Особената комисия е прогласила за избрани Атанаса Блажевъ и Кръстю Гърковъ, а провѣрочната комисия призна избора за редовенъ и правиленъ, и азъ, въ качеството си на докладчикъ, моля почитаемото Народно Събрание да утвърди избранитѣ Атанасъ Блажевъ и Кръстю Гърковъ като законно избрани.

Прѣдсѣдатель: Има ли нѣкой да иска думата?

Драганъ Цанковъ: Г-да народни прѣдставители! Вие чухте, че имало една шайка, прѣдвождана отъ стражари. Г-нъ Министерътъ на Вжтрѣшнитѣ Работи и г. Министерътъ на Правосъдието да взематъ актъ отсега, че нѣколко стражари сж водили шайки, за да биятъ избирателитѣ, и да ги турятъ подъ сждъ. Менъ ми се струва, че Народното Събрание трѣбва да удобри това нѣщо, че двамата г. г. министри трѣбва да взематъ актъ отъ това, дѣто се казва тукъ, да турятъ подъ сждъ виновнитѣ и ги накажатъ строго по закона.

Министъръ Михаилъ Сарафовъ: Въ Министерството на Вжтрѣшнитѣ Работи сж постѣпили оплаквания отъ частни лица, избиратели. Министерството е направило разпореджяне да се повдигне слѣдствие и да се накажатъ виновнитѣ както трѣбва.

Министъръ Д-ръ Александъръ Радевъ: Г-да народни прѣдставители! По всички произшествия, които сж ставали въ Никополъ по изборитѣ, има заведено слѣдствено дѣло, за да се прѣслѣдватъ всички ония, които сж допуснали да станатъ и сж извършили закононарушения и прѣстѣпления. Даже, като бѣха постѣпили нѣкои оплаквания, че и слѣдствието се бавно водѣло, азъ още вчера заповѣдахъ да се ускори слѣдствието и да ми се донесе за причинитѣ, по които се бави то. Защото азъ всѣкога съмъ билъ на мнѣние, че по всички прѣстѣпления, които се вършатъ по изборитѣ, трѣбва слѣдствие, и, ако има виновпи, наказанието да се ускорява колкото е възможно повече, защото прилагането на законитѣ само тогава има свои ефектъ, когато стане скоро слѣдъ извършване на прѣстѣплението.

Тѣзи сж свѣдѣнията, които имахъ да дамъ по произшествията, станали при произвеждане на изборитѣ въ Никополската околия.

Прѣдсѣдатель: Понеже никой другъ не иска думата, турямъ на гласуване прѣдложението на комисията — да се утвърди изборътъ станалъ въ Никополската околия. Които сж за прѣдложението, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Приема се.

Г-нъ докладчикът на избора, станалъ въ Карнобатската околия, има думата.

Докладчикъ Тодоръ Влайковъ: Въ Карнобатската околия се избиратъ двама прѣдставители. Имало е двѣ секции: първата въ Карнобатъ, втората въ с. Комарево. Въ Карнобатската секция изборътъ е започналъ въ 7 и $\frac{3}{4}$ ч., не точно въ 7, защото — забѣлзано е това въ протокола — двама членове закъснѣли. Тѣзи, които сж дошли по-късно, трѣбва да подлежатъ на нѣкакво наказание, не ще и дума. Продължавалъ се е изборътъ до 6 ч., когато не е имало вече избиратели. Отъ 3.405 избиратели въ тази секция, гласоподавали сж 1.471. Получили сж най-много гласове: Алекси Д. Маринкехайовъ — 511, Михаилъ Д. Цанковъ — 486, Станчо Г. Златаровъ — 429, Иванъ С. Нейчевъ — 401, Иванъ Хр. Сунгуларски — 350 и други по-малко. Подадено е едно заявление отъ кандидата Станчо Златаревъ, че нѣкаква шайка искала да гаси свѣщитѣ къмъ свѣршване. Вземено е било прѣдъ видъ това отъ бюрото и свѣщитѣ не били изгасени. Други случаи и особени мнѣния нѣма — въ бюрото никой не е подписалъ при особено мнѣние.

Въ втората, Комаревската секция, гласоподаването е започнало точно въ 7 ч. и се е свършило въ 7 ч. и 5 м., когато вече не е имало избиратели. Отъ 3.145 избиратели, гласоподвали сж 1.038 и 32 бюлетини били намѣрени написани на начѣртана хартия и бюрото ги е счело за недѣйствителни. Резултатътъ отъ избора въ тази секция е слѣдния: Иванъ Хр. Сунгуларски е получилъ 447 гласа, Атанасъ Тодоровъ — 378, Иванъ З. Нейчевъ — 256, Михаилъ Д. Цанковъ — 170, Алекси Маринкехайовъ — 162, а другитѣ по-малко гласове. Въ врѣме на гласоподаването не е имало никакви безпорядки — нищо особено не се е случило. Никакви заявления прѣзъ деня на избора не сж постѣпили. Никакво особено мнѣние нѣма подадено. Протоколътъ е подписанъ отъ всички присѣтствующи и кандидати.

Споредъ самитѣ протоколи на избирателнитѣ бюра излиза, че въ двѣтѣ секции най-много гласове сж получили Иванъ Хр. Сунгуларски — 797 и Алекси Маринкехайовъ — 673 гласа. Подиръ тѣхъ слѣдва Иванъ Захариевъ Нейчевъ — 657. Въ слѣдующия денъ Иванъ Захариевъ Нейчевъ е подалъ едно заявление до прѣдсѣдателя на особената комисия въ Бургазъ, която трѣбва да събере гласовѣ и да прогласи избранитѣ, въ което казва, че въ градската секция, освѣнъ онѣзи гласове, които сж прогласени за него — 657, той е получилъ още 16 бюлетини, на които е било написано само Иванъ Захариевъ, а той се казвалъ Иванъ Захариевъ Нейчевъ. Прѣдставилъ сжщеврѣменно едно удостовѣрение отъ Карнобатското кметство, което потвърждава, че въ гр. Карнобатъ Иванъ Захариевъ и Иванъ Захариевъ Нейчевъ е едно и сжщо лице. Това заявление е взето прѣдъ видъ отъ комисията, която щѣла да прѣглежда резултата отъ избора; тази комисия е притурила тѣзи 16 гласа къмъ онѣзи, които е получилъ Иванъ Захариевъ Нейчевъ — както казахъ той е полу-

чилъ 657, като се събератъ съ тѣхъ, ония, които е получилъ подъ името Иванъ Захариевъ, излиза, че е получилъ тѣкмо толкова гласа, колкото получилъ и Алекси Маринкехайовъ, сир. 673 гласа. Като излѣзълъ на лице такъвъ резултатъ, комисията въ протокола си на 31 януарий е рѣшила, съгласно особения членъ отъ избирателния законъ, да се тегли жребие между тѣзи двамата, които сж получили еднакви гласове, за да се види на кого отъ тѣхъ ще се падне да се признае и провъзгласи за народенъ прѣдставитель. Единиятъ отъ тѣхъ, Алекси Маринкехайовъ, на другия денъ подава заявление въ комисията, като казва, че Иванъ Захариевъ, когото искатъ да признаятъ, че е сжщиятъ Иванъ Захариевъ Нейчевъ не е едно и сжщо лице, защото, казва, въ селата нѣйдѣ имало лице, което се казва Иванъ Захариевъ и за него може да сж подадени 16-тѣ гласа и, като прави това заявление, отказва се да тегли жребие, но комисията не е уважила заявлението и теглила жребие, и случаятъ е помогналъ на това лице, което не искало да се тегли жребие — жребието се е изтеглило въ негова полза, т. е. въ полза на Алекси Маринкехайовъ. Въ такъвъ случай комисията е прогласила него именно, заедно съ Ивана Хр. Сунгуларски, избранъ отъ Карнобатска околия за народенъ прѣдставитель. Тѣ сж именно, които присѣтствуватъ и тукъ.

Иванъ Захариевъ Нейчевъ, когато подалъ заявлението, съ което иска да се признаятъ за негови 16-тѣ гласа съ име Иванъ Захариевъ, въ сжщото врѣме заявява, че въ Карнобатската секция имало подадени нѣколко бюлетини, написани на начѣртана хартия; имало е въ сжщото врѣме и нѣколко написани съ моливъ и иска да се прѣгледатъ всички тѣзи бюлетини отъ Карнобатската секция, и, ако има дѣйствително написани на начѣртана хартия, или съ моливъ, съгласно избирателния законъ, да се унищожатъ; и той мисли, че тѣзи бюлетини сж за неговия противникъ, като се надѣва, че ще се унищожатъ нѣколко бюлетини съ името на неговия противникъ и ще остане да се прогласи той за избранъ отъ Карнобатската околия. Види се, като е имала прѣдъ видъ това искане на единия отъ кандидатитѣ, комисията отъ Бургазъ, заедно съ другитѣ книжа, е прѣпратила запечатани и бюлетинитѣ отъ Карнобатската секция. Тукъ се разтвориха тѣзи бюлетини, за да се провѣри това заявление на просителя Иванъ Захариевъ, което е подѣрѣпено послѣ и съ друго едно пая въ сжщата смисълъ, изпратено до Народното Събрание. Прѣгледахме една по една всичкитѣ бюлетини на Карнобатската секция и, дѣйствително, намѣриха се нѣколко бюлетини написани на начѣртана хартия, нѣколко се намѣриха написани съ моливъ, а именно: 8 бюлетини се намѣриха на начѣртана хартия, 2 — написани изцѣло съ моливъ, други 4 се намѣриха, че едното име въ тѣхъ е напечатано или написано съ мастило, а другото съ моливъ. Обаче, отъ този общъ нагледъ резултатъ, нищо не се констатира, което да измѣни установения вече резултатъ, защото 8-тѣ бюлетини, написани на начѣртана хартия, безъ да гледаме въобще дали трѣбва да се признаятъ или не, носятъ свѣршено други имена, а именно: 4 сж съ имената Атанасъ Тодоровъ и Георги

Кирковъ, слѣдователно не сж съ името на Алекси Маринкихайовъ или на Ивана Захариевъ; двѣтѣ носятъ имената Атанасъ Сжбевъ и Станчо Г. Златаровъ; значи, пакъ не закачатъ тѣхъ; едната е съ име Хаджи Мина Поповъ и една съ Михаилъ Цанковъ. Значи, отъ тѣхъ никога не носи името на оспоряющитѣ кандидати. Отъ тия бюлетини, написани съ моливъ, една носи имената Атанасъ Сжбевъ и Хаджи Мина Поповъ; разбира се, тя тоже трѣбва да се унищожи, тя не закача оспоряющитѣ кандидати. Една дѣйствително носи тѣхнитѣ имена, но носи и двѣтѣ имена. Алекси Маринкихайовъ и Иванъ Захариевъ. Тѣй щото, ако се унищожи, унищожава се и на двамата по единъ гласъ и оставатъ пакъ по равно. А другитѣ 4 бюлетини, въ които едното име е написано съ мастило, а другото съ моливъ, тоже не засѣгатъ резултата, защото сж имена на други кандидати, именно на Станча Златаровъ и Атанаса Сжбевъ. Слѣдователно, така сж се стекли обстоятелствата, че при всичко, че сждбата и на двамата е висѣла на конецъ и двамата парализиратъ единъ другото, резултатътъ остава този, който е прогласенъ отъ комисията, слѣдователно, оставатъ прогласени за избрани: Иванъ Христовъ Сунгуларски и Алекси Маринкихайовъ, и на послѣдния нѣма нищо, което да му отнема гласовѣтъ, или да му се оспорва правото, за да се признае за избранъ. Така стои въпросътъ съ тѣзи двама кандидати, които сж получили еднакво гласове.

Освѣтъ отъ тѣхъ двама, получено е тукъ, въ Народното Сѣбрание, отъ третия кандидатъ, Станчо Златаровъ, едно заявление, съ което, като изброява нѣкои нарушения на реда и закона, иска да бждатъ касирани изборитѣ. Обстоятелствата, които той привежда и на основание на които иска касирането, сж отъ двѣ категории. Еднитѣ сж общи, които сж характерни само затова, че сж могли да попаднатъ въ едно заявление. Напр. той привежда, като причина за да се иска касирането на избора, че валѣло много дѣждъ, пжтицата били кални и не могли да дойдатъ много избиратели; а послѣ, друго едно обстоятелство: нераздаване избирателнитѣ карти и незаписване избирателитѣ въ списѣцитѣ; но това сж общи думи: нѣма данни да се види дали това е така или не. Други работи има, които излизатъ малко като факти и които сж станали въ една секция, въ която, нека се забѣлѣжи, е присѣствувалъ въ бюрото и подписавшиятъ заявлението като кандидатъ. Той указва на слѣдующитѣ факти: първо, че полицейскиятъ стражаръ пушалъ безразборно избирателитѣ, които се натрупвали прѣдъ избирателната урна, вслѣдствие на което имало шумъ и не могли да се видятъ лицата, които гласоподаватъ; второ, общинитѣ не гласоподавали по редъ, защото полицейскиятъ стражаръ се стѣснявалъ да ги вика високо, а питалъ нѣкои селяни и отговарялъ, че ги нѣмало, и трето, отъ една и сжща община, която е вече гласоподавала, при гласоподаването на избирателитѣ отъ друга община, се явявали избиратели нѣколко пжти и гласоподавали безъ да чакатъ да се свърши гласоподаването на гласоподаващата община. При тази аномалия е имало лица, които сж гласоподавали и за други лица, които сж останали въ селото си безъ да дойдатъ въ града, т. е. гласоподавали сж по два пжти.

Тѣзи три обстоятелства, наистина, показватъ, че имало единъ видъ нарушение на правилния редъ на избора, но тѣ не сж такива, щото да измѣняватъ резултата. (Министъръ-Прѣдсѣдатель Петко Каравеловъ: Има ли провѣренъ поне единъ фактъ?) Нѣма. На факти не указва. Това дѣто указва, че нѣкои гласоподаватели не сж чакали да изгласоподава гласоподаващата община, а гласоподавали по срѣдата, това дѣйствително е едно нарушение, по то не измѣнява резултата. Второ, дѣто нѣмало точенъ редъ, че стражарътъ пушалъ повече хора, които се трупали, това е едно безредие, което трѣбва да се вмѣни въ вина повече на прѣдсѣдателя, но и то не е могло да измѣни резултата на избора.

Привежда и друго едно ново обстоятелство, на основание на което иска да се касира изборътъ, но въ сжщность, то не може да бжде наведено като искане да се касира изборътъ, нито да измѣни самия резултатъ на избора. Той казва, че имало бюлетини, въ които имената на кандидатитѣ били написани по различенъ начинъ, т. е. нѣкой пжтъ съ пълното име и прѣземе, нѣкой пжтъ съ името и бащиното име. Напр. нѣкой пжтъ има: Алекси Д. Маринковъ, А. Маринковъ, А. Д. Маринковъ, послѣ: Иванъ Христовъ, Иванъ Сунгуларски и Иванъ Хр. Сунгуларски. Понеже бюрото, което най-добрѣ познава лицата, ни най-малко не се е усъмнило, че това сж едни и сжщи лица, менѣ се чини, че ние не ще имаме право да оспорваме, че тѣзи или онѣзи отъ лицата не сж сжщитѣ, за които хората сж гласоподавали, и ни най-малко не може да се прѣдстави като поводъ да се иска касирането на избора. (Димитъръ Ризовъ: Контестаторътъ адвокатъ ли е?) Незнамъ.

Та, комисията, като разгледа и това заявление на третия кандидатъ, съ което се иска касирането на избора, намѣри, че всичкитѣ негови доводи не сж основателни и, при всичко, че указва на нѣкои дребни нарушения на реда и избирателния законъ, смѣта, че съ тѣзи нарушения въ нищо не се измѣнява резултатътъ на избора, особено по отношение на този кандидатъ, който е получилъ по-малко гласове отъ първия, и ето защо комисията признава избора за правиленъ и редовенъ и признава въ сжщото врѣме и избранитѣ Иванъ Хр. Сунгуларски и Алекси Д. Маринкихайовъ за правилно избрани прѣдставители отъ Карнобатската околия и моли Сѣбранието да ги признае тоже за такива.

Прѣдсѣдатель: Има ли нѣкой да иска думата по този изборъ?

Йорданъ Тоедоровъ: Намирамъ избора за редовенъ. Нѣма сжщественно нарушение отъ това, че стражарътъ пушалъ да влизатъ по двама трима души: тѣ сж влизали за да избѣгнатъ дѣжда. Тоже не е сжщественно нарушение това, дѣто едно село гласоподавало до единъ часъ, че се прѣсѣкло отъ друго село — тѣзи работи ставатъ на всѣкъдѣ. Но едно нѣщо, което този кандидатъ указва, то ми се вижда сжщественно и трѣбва да се провѣри, именно, дѣто казва, че избирателнитѣ карти не били раздадени на избирателитѣ. При всичко, че признавамъ избора за законенъ,

моля г. Министра на Вътрешните Работи да се разпорежи и да изпита чрез анкета, дали наистина не сж раздадени избирателните карти на избирателите и, ако такова нѣщо има, да се накажат надлежните кметове строго, за да се не повтаря, а ако ли нѣма подобно нѣщо, да се накаже този, който лъже.

Венедиктъ Поповъ: Азъ само искамъ да узная отъ г. докладчика това заявление, което е подадено отъ третия кандидатъ до г. прѣдсѣдателя на Народното Събрание, кога е постъпило туку; колко дѣна слѣдъ извършване на избора.

Докладчикъ Тодоръ Влайковъ: Получено е въ провѣрочната комисиия на 23 т. м.

Прѣдсѣдатель: Въ Събранието кога е получено, прѣди отварянето ли?

Докладчикъ Тодоръ Влайковъ: Отъ Карнобатъ е трѣгнало на 1 февруарий, а туку е пристигнало на 3.

Прѣдсѣдатель: Има ли другъ нѣкой да иска думата по този изборъ?

Христо Конкилевъ: Азъ не мога да се съглася съ мнѣнието на г. Теодорова, г-да прѣдставители, именно затуй, защото, ако този констататоръ имаше таквонъ едно нѣщо, щото картите да не бждатъ раздадени, то трѣбваше това да се констатира още сжщия дѣнь въ протокола. Сега, нѣма такова нѣщо въ протокола, а се явява частно лице да казва, че такова нѣщо има. Не мога да се съглася, че това нѣщо е вѣрно, и нѣма нужда да се прави анкета отъ никакъвъ министъръ, защото всѣки отъ г. г. избирателите, като не е получилъ картата си, може въ дѣна на избора да се яви прѣдъ прѣдсѣдателя на избора и да заяви, че не е получилъ картата си, и да иска да се отбѣлжи въ протокола. Затова, азъ се съгласявамъ съ комисията, че това нѣщо не е истина.

Цвѣтко Таслаковъ: Г-да народни прѣдставители! Прѣди всичко, ще ви обявя, че съмъ съгласенъ съ комисията да се утвърди изборътъ, но не съмъ съгласенъ съ доводите, както на почитаемия г. Теодоровъ, така сжщо и съ ония на г. Конкилева, относително нераздаването на картите. Най-напрѣдъ туку има едно заявление, въ което се казва, че избирателните карти не били раздадени. Трѣбва да признаемъ, г-да народни прѣдставители, че обстоятелството за нераздаването на картите въ единъ изборъ е най-важното обстоятелство да имате или да нѣмате единъ правиленъ изборъ; но въ заявлението трѣбвало да се каже, че избирателните карти не сж раздадени на Ивана, на Стояна и пр., да се кажатъ имена, и тогава, ако не повѣрваме, да установимъ анкета, не отъ г. Министра, но отъ Народното Събрание, и ако това се укаже истина, тогава не можемъ да имаме изборъ. Защото, прѣдставяте си, че се докаже, че 500, 600, 1.000 карти сж нераздадени, но вие вече имате утвърденъ изборъ. Ето защо, азъ не се съгласявамъ съ доводите нито на единия, нито на

другия, а трѣбва да установимъ единъ правиленъ редъ: книгата даватъ ли ни право да се съмнѣваме въ такова нѣщо, че не сж раздадени картите, за да назначимъ анкета, и ако се установи туку нѣщо, да касираме избора; има ли още туку въ книгата да се види, да се доказва нераздаването на избирателните карти, да касираме избора. Докато не правимъ така, хората сѣ ще продължаватъ да не раздаватъ картите и избори нѣма да имаме. Но, така или иначе, изборътъ трѣбва да се потвърди. Азъ само станахъ да кажа нѣколко думи, за да се установимъ върху единъ редъ, върху едно правило.

Гено Недѣлковъ: Г-да прѣдставители! Азъ не мога да се съглася съ г. Конкилева. Азъ излѣзохъ само да поддържа мнѣнието на г. Йордана Теодоровъ да се изпита работата и, ако има прѣстѣпници, да се накажатъ и да се накажатъ за примѣръ.

Колкото се отнася до туку, че въ протокола на бюрото не било упоменато, то едва ли може да се упомене. Може би хората, които не сж получили картите, да не сж се явили прѣдъ бюрото, или и да сж отишли, може да сж се върнали, безъ да дадатъ заявления, и въ такъвъ случай бюрото да не може да отбѣлжи това въ протокола. Затуй моля, прѣдложението на г. Теодорова да се приеме и да се натовари г. Министърътъ да изпита работата и да бждатъ наказани или кметовите, които не сж раздали картите, или лицето, което клевети. Съ това ще създадемъ единъ прецедентъ, щото хората да обръщатъ внимание на раздаването на картите, за да не правятъ прѣстѣпления, които прѣстѣпления даватъ другъ изходъ на изборите, отколкото когато не биха станали тия прѣстѣпления.

Азъ поддържамъ прѣдложението на г. Теодорова.

Йорданъ Теодоровъ: Азъ искамъ да кажа, че зарадъ това трѣбва да се разслѣдва работата, защото той не е показалъ въ коя сесия и на кого не сж раздадени картите, а въ общи думи е казалъ. Може би, този кандидатъ да е присѣствувалъ въ една сесия, дѣто е правиленъ изборътъ и сж били раздадени картите, а пъкъ въ друга — да не сж били раздадени. А пъкъ това е важно. Ето защо и, ако има такова нѣщо, да се изслѣдва и да се накажатъ строго виновните за примѣръ, за да се не повтарятъ подобни работи.

Докладчикъ Тодоръ Влайковъ: Азъ поддържамъ ония мнѣния, които стоятъ за това: да се направи строга анкета въ всички случаи, когато се окаже, че нѣкъдъ и на нѣкои не сж били раздадени картите, да се отложи нѣкъдъ даже и изборътъ, като се опрѣдѣли анкетна комисиия, която да го изслѣдва, ако се оказва поименно на кои именно избиратели не сж раздадени картите, защото дѣйствително отъ това може би да се измѣни резултатътъ на избора. Но въ дадения случай заявлението е въ много общи думи написано и не ни дава право да мислимъ даже, че този човѣкъ има нѣкои конкретни факти. Ето той какво казва: (Чете.) „На първо мѣсто стои незаписването на много избиратели въ избирателните списъци“ — изобщо. „Слѣдъ това иде

нераздаването избирателните карти на всички избиратели, записани въ избирателните списъци — пакъ така съвършено изобщо. И като се вземе прѣдъ видъ и това, което слѣдва подиръ него, че е тоже общо, напр.: (Чете.) „Послѣ иде дѣждътъ, който непрѣстанно вали въ навечерието на изборитѣ и въ самия (цѣлия) день на изборитѣ...“, може да се мисли, че той говори à priori, безъ да има прѣдъ видъ нѣкои конкретни случаи.

Ние трѣбва да уважаваме всички заявления, но трѣбва да искаме отъ заявителитѣ да указватъ на факти, а не да говорятъ въ общи думи. Затова, азъ мисля, да се има прѣдъ видъ бѣлжбата на г. г. Теодорова и Таслакова, но да се остави безъ послѣдствие заявлението на тоя човѣкъ, защото не указва на факти.

Министъръ-Прѣдсѣдателъ Петко Каравеловъ: Менѣ ми се струва, че все-таки трѣбва да има нѣкакъвъ редъ. Наистина, че е голѣмо прѣстѣпление да се не раздаватъ картитѣ; но трѣбва да помнимъ, че веднажъ прогласенъ изборътъ отъ едно компетентно тѣло, въ което има и сѣдии, *opus probandi*, че е правиленъ, лежи на тия, които го оспорватъ, да дойдатъ съ реални доказателства, а не съ общи фрази. На това заявление не трѣбва да се обръща никакво сериозно внимание. Който иска сериозно да се бори въ изборитѣ, трѣбваше да прѣдстави доказателства, като посочи на факти. Тукъ нѣма доказателства, а само фрази.

Споредъ мене, трѣбва да се приеме изборътъ, защото гчаче ще влѣземъ въ пътъ безизходенъ.

Василъ Димчевъ: Г-да прѣдставители! И азъ това щѣхъ да кажа, което каза г. Министъръ-Прѣдсѣдателътъ. Относително нераздаването на картитѣ знаемъ всички, че то имаше зловрѣдно влияние. Въ много мѣста и въ много избори я имаше тая болка. И съ това сръдство, което се прѣпоръчва, съ тѣзи анкети, менѣ ми се струва, че ни най-малко не можемъ да изцѣримъ тая болка. Желателно е, ако се въодушевяваме отъ желанието да изцѣримъ тая болка, не е това сръдството, а да се направи нѣщо по законодателенъ редъ, да се направятъ нѣкои измѣнения въ избирателния законъ и да се избавимъ отъ това. Съ такива палиативи нищо не може да се постигне, защото знаемъ по какъвъ начинъ си служатъ, за да не раздаватъ картитѣ, и знаемъ, че, ако се нареди анкета, ще прѣдставятъ единъ бюлюкъ подписи фалшиви, и на домашнитѣ, че търсили избирателя, но не го намѣрили: едни ще искатъ да си послужатъ съ партизанството и ще прѣдставятъ единъ бюлюкъ такива нагласени доказателства, други ще прѣдставятъ други доказателства, само за да се избавятъ отъ наказание и т. н., и ще туримъ въ голѣмо затруднение властта, като ще я натоваримъ съ излишна работа по узнаването на виновнитѣ. Нека да оставимъ тия работи настрана, да вземемъ само актъ отъ това лошо влияние, което има този начинъ на раздаването на картитѣ, и да изкажемъ желание, щото Министерството, да прави, да струва, но по какъвто и да е начинъ въ тая сесия още, да внесе едно измѣнение на избирателния

законъ, по-рационално да се уреди този редъ, за да се избавимъ коренно отъ това зло, а да си не служимъ съ такива палиативни сръдства. Ето защо, азъ мисля, щото това мнѣние на почтения народенъ прѣдставителъ, г. Теодоровъ, да го не уважаваме, да приемемъ сега избора, а послѣ за онова да искаме отъ почитаемото Министерство да внесе едно прѣдложение за измѣнение на избирателния законъ.

Христо Конкиловъ: Азъ мисля г. г. прѣдставители, че се прѣтълкуваха моитѣ думи отъ г. г. Таслакова и Недѣлкова. Азъ ако взехъ думата по-рано, то не бѣхъ да се не наказватъ тѣзи, които не сж раздали картитѣ — азъ съмъ най-голѣмия противникъ на тия беззакония, — но азъ казахъ, че понеже контестаторътъ не указва даже името на нѣкое лице, което не е получило картата си, но просто на общо основание, то, ако вземемъ въ внимание такива контестации, бждѣте увѣрени, че никой нѣма да остане въ Камарата. Какъ така? Той не е посочилъ: Иванъ Стояновъ, Драганъ еди-кой си и пр., а ние да седнемъ да говоримъ за анекта.

Затова азъ мисля, че тая контестация е просто изкована и затова нѣма защо да се спираме на нея. А пъкъ изборътъ да се приеме като законенъ — да го утвърдимъ.

Прѣдсѣдателъ: Понеже никой другъ не е искалъ думата, турямъ на гласуване прѣдложението на комисията — да се утвърди изборътъ, станалъ въ Карнобатската околия. Който сж за това прѣдложение, моля да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Приема се.

Имаше прѣдложение, г-да, да се помоли Министерството на Вжтрѣшнитѣ Работи да направи анкета относително нераздаването на избирателните карти. (Гласове: Нѣма нужда да се гласува. Нека отъ това прѣдложение да вземе само актъ г. Министърътъ!) Значи, нѣма нужда отъ гласуване.

Г-нъ докладчикътъ на избора, станалъ въ Разградската околия, има друмата.

Докладчикъ Василъ Димчевъ: Г-да прѣдставители! Въ Разградската околия сж избрани трима души народни прѣдставители. Околията е раздѣлена на 5 секции. Въ първата Разградска избирателна секция изборътъ е откритъ въ опрѣдѣления отъ закона часъ; гласоподаването е траяло до 6 ч. Прѣзъ деня не сж станали никакви нарушения и оплаквания. Получили сж гласове въ тая секция най-много: Илия Ст. Спасовъ — 753, Хаджи Неджибъ-Бей — 803, Стоянъ Стойновъ — 841 и нѣколко души отъ тѣхъ на надолу — 200, 100, 190 и т. н.

Въ втората секция, пакъ въ Разградъ, изборътъ е откритъ така сжщо на врѣме и гласоподаването продължавало до 8 ч. Прѣзъ деня никакви оплаквания, или констатирани нарушения въ дневника нѣма. Само 6 бюлетини се оказали нескрѣпени съ подписа на прѣдсѣдателя, види се, пххнати въ други, но бюрото не ги е зачело, а ги скрѣпило и приложило при дневника. Най-много гласове сж получили въ тая секция сжщитѣ горѣказани лица:

Илия Ст. Спасовъ — 872, Хаджи Неджибъ-Бей — 810, Стоянъ Стойновъ — 805 и другитъ — по-малко отъ тѣхъ, кой 200, кой 300, кой 100 и т. н.

Въ третата секция изборътъ се е захваналъ тъкмо въ 7 ч., и споредъ една бѣлѣжка, която е направена въ дневника, вижда се, че се е продължилъ до 7 ч. и 40 м., затуй, защото една община, Хюсенченска нарѣчена, била започнала да гласоподава прѣди 6 ч. и повече отъ нейнитѣ избиратели били останали негласоподавали, затуй се е продължилъ до 7 ч. и 40 м. Въ тази секция прѣзъ деня сж постипили, до прѣдсѣдателя на бюрото, двѣ заявления. Едното отъ единъ избирателъ, въ което се казва, че езерченски горски стражари прѣскали избирателни карти и злоупотрѣбаватъ, казва, съ властта си. Бюрото, като разгледало това заявление, казва, че то било, споредъ направената отъ него провѣрка, неправдоподобно, и затова рѣшило да го остави безъ послѣдствие. Друго едно заявление постипило отъ 18 души избиратели, които казватъ, че се забѣлѣжило бавностъ въ произвеждане на избора и умоляватъ бюрото да ускори гласоподаването. Бюрото разгледало това заявление и рѣшило, да го остави безъ послѣдствие, защото, казва, че бюрото е взело всички мѣрки, да може изборътъ да се продължи съ възможна бързина. Второто заявление не е въ нищо поврѣдило на реда и правилността на избора, защото споредъ това, което се констатира въ дневника, прѣди да настане 8 ч., докато имаше врѣме всичкитѣ избиратели да гласоподаватъ, не сж останали никои да гласоподаватъ, макаръ, че е имало още 20 м. врѣме до 8 ч. Така щото това заявление не указва на нѣкакво сжществено нарушение, което да влияе за неправилността на избора.

Въ четвъртата секция гласоподаването започнало въ 7 ч. и се е продължило до 6 ч. вечерята. И въ тая секция сж получили най-много гласове пакъ сжщитѣ лица, и други подиръ тѣхъ сж получили, кой 200, кой 300 и т. н.

Въ петата секция гласоподаването е започнало въ 7 ч. и се е свършило въ 6 ч. слѣдъ пладнѣ. И въ тая секция прѣзъ деня не е имало никакви нарушения, нито оплакване. Получили сж най-много гласове пакъ сжщитѣ лица, а пѣкъ други подиръ тѣхъ получили, кой 100, кой 200 гласа и т. н. Общото число на гласовѣтъ ще ги кажа сега. Илия Ст. Спасовъ е получилъ 4.034 гласа, Хаджи Неджибъ-Бей — 4.235 гласа и Стоянъ Стойновъ — 4.296 гласа. Другитѣ кандидати сж получили въ крѣгло число 700, 600, 170, 160 и 250 гласа.

Провѣрочната комсия намѣри, че този изборъ е правиленъ и редовенъ, и изказва мнѣние да се потвърди отъ Народното Събрание.

Прѣдсѣдатель: Има ли нѣкой да иска думата по избора, станалъ въ Разградската околия? (Никой не се обажда.) Тѣй като никой не иска думата, турямъ на гласуване прѣдложението на комсията за утвърдението на

този изборъ. Които сж за това прѣдложение, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Приема се прѣдложението на комсията.

Г-нъ докладчикътъ на избора, станалъ въ Хасковската околия, има думата.

(Прѣдсѣдателското мѣсто заема подпрѣдсѣдательтъ Василъ Кънчовъ.)

Докладчикъ Тодоръ Николовъ: Г-да народни прѣдставители! Въ Хасковската околия сж избрани трима народни прѣдставители: Иванъ Ев. Гешовъ, Константинъ Величковъ и Апостолъ Урумовъ, отъ четири секции. Първата секция се състои отъ Хасковската градска община и отъ петъ селски общини. Отъ 1.961 избиратели, гласоподавали сж 895. Заявления въ тази секция нѣма, освѣнъ една забѣлѣжка, направена отъ застѣпника на избранитѣ народни прѣдставители, въ която той е молилъ, на основание чл. 89 отъ избирателния законъ да бжде допусната Кюмюрджиската селска община да гласоподава въ промежутака, когато тя е вече гласоподавала по-прѣди, понеже е имало гласоподаватели. Това заявление е било уважено и гласоподавали сж избирателитѣ отъ тази община. Гласоподаването е почнало въ 8 ч. и 15 м. и се е свършило въ 7 ч. Причината за късното почване на гласоподаването, както е обяснено въ протокола, е тази, че не сж се явили нѣкои отъ членовѣтъ на бюрото, които по двама въ продължение на единъ часъ успѣли да се явятъ, и затова е съставенъ отдѣленъ актъ. Но понеже е прѣкратено гласоподаването по-рано отъ 8 ч., то излиза, че и туй почване по-късно съ единъ часъ нѣма никакво значение.

Въ втората Хасковска избирателна секция, отъ 3.451 избиратели, сж гласоподавали 1.490. Всичко е редовно. Отказало се гласоподаването само на одного, който нѣмалъ избирателна карта. Въ тази секция сж получили избранитѣ народни прѣдставители: Иванъ Ев. Гешовъ — 489 гласа, Константинъ Величковъ — 490, Апостолъ Урумовъ — 490, Хаджи Василъ х. Тодоровъ — 544, Желѣзко Колевъ — 543, Христо Гарибовъ — 541, Димитъръ Дамяновъ — 244 и други — по-малко гласове.

Въ третата секция, Куру-Чешменска нарѣчена, гласоподаването почнало въ 7 ч. и 15 м. и се е свършило въ 6 ч. Заявления нѣма никакви, освѣнъ едно отъ 12 души младежи, които, като отбили воинската си повинностъ, искали да гласоподаватъ, но нѣмали избирателни карти и затова не били допуснати.

Въ тази секция има 3.025 избиратели, а сж гласоподавали 1.539. Избранитѣ за народни прѣдставители сж получили: Иванъ Ев. Гешовъ — 644 гласа, Константинъ Величковъ — 645 гласа, Апостолъ Урумовъ — 645 гласа, а Хаджи Василъ х. Тодоровъ — 468 и други — по 468, 210 и 44.

Въ четвъртата избирателна секция, Сарж-Юртска нарѣчена, гласоподаването е почнато въ 7¼ ч. и се свършило тъкмо въ 6 ч. Заявления за нарушение на избора нѣма никакви — всичко е редовно. Отъ 3.505 избиратели, сж гласоподавали само 1.797. Отъ тѣзи гласове сж подадени

за избранитѣ: Иванъ Ев. Гешовъ — 933, на Константинъ Величковъ — 933, на Апостолъ Урумовъ — 932, а на х. Василь х. Тодоровъ и на други двама — по 587, на Димитъръ Дамяновъ — 218, на В. Милевъ — 48.

Отъ всичкитѣ избиратели въ 4-тѣ секции се забѣлѣзва, че не се срѣщатъ избирателнитѣ карти съ избирателнитѣ бюлетини по на 2, 3 или 1, но това нѣма никакво значение, та комисията не го е и отбѣлѣзала. Така напр., въ третата секция се оказали 1.540 избирателни карти, а — 1.541 бюлетини, а пъкъ въ четвъртата — 1.803 избирателни карти, а бюлетини — 1.798.

Въ четиритѣ секции сж гласоподавали, отъ 11.942 избиратели, 5.721, значи, по-малко отъ половината. Иванъ Ев. Гешовъ е получилъ 2.749 гласа, Константинъ Величковъ — 2.750 гласа, Апостолъ Урумовъ — 2.750 гласа, х. Василь х. Тодоровъ — 2.180, Желѣзко Колевъ — 2.177, Христо Гарибовъ — 2.174, Дамяновъ и други съ него — по 969, Василь Милевъ — 434, Тодоръ Георгиевъ — 212 и други — по 10, 2 и 1.

Както секционната комисия, така и общата намѣри тѣзи избори за редовни и ги прие, и затова ходатайствувамъ прѣдъ васъ да бждатъ утвърдени.

Прѣдсѣдателствующиятъ Василь Кжичовъ: Желаетъ ли нѣкой отъ г. г. прѣдставителитѣ да говори по Хасковския изборъ? (Никой не се обажда.) Понеже никой не иска думата, ще положа на гласуване. Които намиратъ, че Хасковския изборъ е правиленъ и редовенъ, съгласно доклада на комисията, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство). Значи, изборътъ се признава за правиленъ и редовенъ и избранитѣ — за редовно избрани народни прѣдставители.

Г-нъ докладчикътъ на Борисовградския изборъ да докладва избора по тая околия.

Докладчикъ Тодоръ Николовъ: При доклада на избора въ Борисовградската околия въ комисията, не бѣше съгледанъ единъ протестъ, една контестація, постѣпила до Народното Събрание на 5 февруарий т. г. Понеже тази контестаціята не е докладвана въ комисията и понеже комисията се произнесе за утвърждаването на избора въ Борисовградската околия, то азъ считамъ, че днесъ не ще може да се докладва този изборъ, но да се отложи да се докладва контестаціята въ комисията. И, по всѣка вѣроятностъ, ще се остави безъ послѣдствие, понеже е просрочена: на 5 февруарий е писана отъ подателитѣ, а входящиятъ номеръ е сжщо отъ 5 февруарий.

Венедиктъ Поповъ: Въ такъвъ случай нѣма защо да се отлага разглеждането на избора, за да се внесе контестаціята въ комисията, защото е просрочена, и на основание чл. 119 отъ избирателния законъ не можемъ да влизаме въ разглеждането ѝ.

Прѣдсѣдателствующиятъ Василь Кжичовъ: Има ли нѣкой другъ прѣдставителъ да иска думата. Г-нъ Поповъ прѣдлага да се не отлага изборътъ.

Министъръ Михаилъ Сарафовъ: Менѣ ми се струва, че нѣма защо да се отлага изборътъ. Ако е подадено по-

късно заявлението, нѣма защо да се разгледва. Трѣбва да се види, кога е дадено на пощата.

Докладчикъ Тодоръ Николовъ: Писана е дата въ заявлението 5 февруарий.

Министъръ Михаилъ Сарафовъ: Кога е подадено на пощата?

Докладчикъ Тодоръ Николовъ: По-рано, на 3 февруарий е подадено.

Министъръ Д-ръ Александъръ Радевъ: Датата трѣбва да е 3 февруарий.

Докладчикъ Тодоръ Николовъ: 3 февруарий е датата на плика.

Атанасъ Краевъ: Най-хубаво е провѣрочната комисия да провѣри.

Прѣдсѣдателствующиятъ Василь Кжичовъ: Има прѣдложение да се отложи разглеждането на този изборъ. Съгласни ли сте, г-да прѣдставители?

Емануилъ Начевъ: Г-да прѣдставители! Менѣ ми се струва, че отлагането на избора, за да се разгледа въ комисията това заявление, е излишно затова, защото комисията, която ще гледа това заявление, пакъ ще се яви прѣдъ насъ и ще го прѣдстави на г. г. прѣдставителитѣ да се произнесатъ, дали е справедливо да се обърне внимание върху неговото съдържание или не. Но менѣ ми се струва, че неговото съдържание, като е доста късо, може да се прочете тукъ и още сега да се произнесемъ върху неговото съдържание, безъ да затрудняваме комисията съ излишна работа, да се произнася на отдѣлно и пакъ да се явява да докладва. Азъ моля, г-да прѣдставители, да се произнесете и вземете нѣкакво рѣшение по избора, тѣй като други нарушения по избора нѣма.

Докладчикъ Тодоръ Николовъ: Понеже Народното Прѣдставителство е наредило, щото да минаватъ изборитѣ прѣзъ двѣ инстанции, чрѣзъ нарочно избрана комисия, то азъ мисля, че, да не би да се появятъ нѣкакви недоразумѣния отъ страна на комисията, по-добрѣ е да се отложи и да се докладва такава една контестація, която макаръ и не съществена и неважни съображенията, наведени въ нея, въ всѣки случай, понеже по погрѣшка не е прѣгледана, прѣди изборътъ да бжде утвърденъ, азъ мисля, по-добрѣ е да се отложи. Въ идущето засѣдание въ нѣколко минути ще се свѣрши.

Министъръ-Прѣдсѣдателъ Петко Каравеловъ: Азъ тоже бихъ поддържалъ комисията. Наистина, ние ще рѣшимъ въпроса, но комисията у насъ играе ролята на съдебно слѣдствие. При всичко, че съдилището рѣшава, но съдебниятъ слѣдователъ трѣбва да изслѣдва. Щомъ е тѣй, нека комисията разгледа контестаціята. Комисията ще разгледа по-подробно и внимателно и ще види доколко това заявление прѣдставява интересъ. Въ противенъ случай може да се злоупотрѣбѣва. Така щото, нѣма защо да се бърза днесъ непрѣмѣнно да рѣшимъ този въпросъ.

Апостолъ Урумовъ: Ако дѣйствително докладчикътъ е готовъ да докладва, тогазъ не може да ни спре ни най-малко това обстоятелство. Мнѣнието на комисията не може да бѣде задължително за насъ. Щомъ докладчикътъ е готовъ да докладва, ние ще можемъ да се произнесемъ. Азъ ходатайствувамъ, прочее, да се попита докладчикътъ, ако е готовъ да докладва контестацията, да я докладва. Нѣма защо за една малка формалностъ да се отлага изборътъ и да се създава излишна работа.

Азъ мисля, че не трѣбва да се поставя въ зависимостъ докладването на избора отъ обстоятелството, че контестацията не е била прѣгледана отъ провѣрочната комисия.

Антонъ Франгя: Г-да народни прѣдставители! Азъ отъ формална точка ще кажа само двѣ думи и то слѣдующето. Истина, г. Министъръ-Прѣдсѣдателятъ каза, че, понеже има една комисия, трѣбва непрѣмѣнно да оставимъ по реда този изборъ да се разгледа пакъ, понеже има контестация; но менѣ се чини, че ще прѣкратимъ закона, чл. 119, който гласи, че просрочени заявления оставатъ безъ послѣдствие. Ако дѣйствително, както има добрината г. докладчикътъ да каже, заявлението е просрочено, то не трѣбва даже да се чете, защото просроченото заявление ще бѣде просрочено и прѣдъ комисията, и прѣдъ Народното Прѣдставителство.

На туй основание мисля, че, безъ да се взема въ внимание заявлението, съгласно чл. 119, да се докладва тоя изборъ днесъ.

Манолъ Златановъ: Менѣ ми се струва, че, щомъ докладчикътъ иска да се отложи до утрѣ, или други день, трѣбва да вземемъ това въ внимание и да дадемъ възможностъ комисията да разгледа книгата. Редътъ е такъвъ. Докладчикътъ моли, а отгорѣ на това ние казваме, че било просрочено. Самъ г. Вожковъ моли контестацията да бѣде най-внимателно разглеждана, защото самъ той не иска да се мисли, че изборътъ му е разглежданъ и утвърденъ прѣзъ купъ за грошъ. Докладчикътъ моли, и ние трѣбва да вземемъ въ внимание тази проща.

Христо Топузановъ: Докладчикътъ винаги докладва мнѣнието на комисията. Отъ всѣка комисия докладчикътъ излиза и казва, че комисията, като е разгледала този и този въпросъ, взе такова рѣшение. Тукъ докладчикътъ казва, че комисията не се е сезирала съ тази контестация, не се е произнесла, и заради туй моли да бѣде отложенъ този изборъ, за да може комисията да я разгледа и да дойде г. докладчикътъ да каже, дали е дадена въ срока и дали е основателна, или не. Комисията като изучи всестранно, ще дойде докладчикътъ и ние, като сме дали довѣрие на тази комисия, ще вѣрваме на това, което каже г. докладчикътъ. Затова, нѣма защо да се спираме тукъ. Да не мислимъ, че той ще може да докладва сега. Какво ще докладва той, когато комисията не е взела никакво рѣшение по това. Не може да има докладъ отъ докладчикътъ. Ето защо съмъ съгласенъ изборътъ да се отложи за другъ пътъ.

Прѣдсѣдателствующий Василь Кънчовъ: Има двѣ прѣдложения: едното на г. докладчика, който иска този изборъ да се отложи за слѣдующето засѣдание, понеже не сж проучени всички документи отъ комисията, а другото е искането на г. Начева, подкрѣпено отъ г. Франгя и др., още сега да се пристѣпи къмъ разглеждане на избора. Азъ поставямъ на гласуване първото мнѣние. Които отъ г. г. прѣдставителитѣ сж съгласни съ мнѣнието на г. докладчика, да се отложи избора за едно отъ слѣдующитѣ засѣдания, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Отлага се този изборъ за слѣдующето засѣдание.

Моля г. докладчика на Поповската околия да докладва избора, станалъ въ тази околия.

Докладчикъ Василь Димчевъ: Г-да прѣдставители! Поповската избирателна околия е раздѣлена на 3 секции. Въ първата секция гласоподаването е започнало въ опрѣдѣления въ закона часъ и се е свършило въ 6½ ч. като изгласоподавали всички явивши се избиратели. Прѣзъ деня на избора въ дневника не е констатирано да е станало нѣкакво нарушение, или да е имало нѣкакви оплаквания. Най-много гласове въ тази секция сж получили кандидатитѣ: Недю Георгиевъ и Йовчо Георгиевъ. Количеството на гласовѣтъ послѣ ще кажа, заедно съ другитѣ секции.

Въ втората секция гласоподаването се е започнало въ 7 ч. и се свършило въ 6 ч. прѣзъ деня; тоже не е констатирано въ дневника да е имало нѣкакви нарушения или нѣкакви оплаквания. Оказало се е само, когато е ставала провѣрката на резултата, че е имало бюлетини, които не били скрѣпени съ подписа на прѣдсѣдателя, на брой 5, но тѣхъ бюрото не ги е счело за редовни и не ги е имало въ смѣтка на гласовѣтъ на избранитѣ лица.

Въ третата секция гласоподаването е започнало въ 7 ч. и 50 м. Въ дневника е отбѣлзано, че гласоподаването е започнало съ 50 м. по-късно затуй, защото, когато се е събрало бюрото, нѣмало е общинскиятъ печатъ, който е билъ отнесенъ съ писаря на общината по служебни работи, и намѣсто него бюрото си е послужило съ черковния печатъ да запечата кутитѣ, но констатирало е въ дневника, че до това врѣме, до 7 ч. и 50 м., докогато е закъснѣло да се започне гласоподаването, не е имало още да сж се явили избиратели, които да гласоподаватъ. Въ дневника е констатирано, че гласоподаването е свършено въ 6½ ч. и не е имало слѣдъ това избиратели, които да гласоподаватъ. Намѣрили сж се слѣдъ откриването на кутитѣ 4 двойни бюлетини, сгънати една въ друга, и имената въ тѣзи бюлетини били на едни и сѣщи кандидати и скрѣпени съ подписа на прѣдсѣдателя. Бюрото казва, че вътрѣшнитѣ бюлетини не ги е взело въ смѣтка при прѣброяването на гласовѣтъ.

Събрани всичкитѣ гласове отъ тритѣ секции излиза, че Недю Георгиевъ е получилъ 1.752 гласа, Йовчо Георгиевъ — 1.453 и другитѣ кандидати получили: единъ — 887, другъ — 894, другъ — 663, другъ — 395, 282 и единъ — 1.139 и т. н. — всички по-малко отъ първитѣ двама. Разградската особена комисия е прогласила за редовно из-

брани получившият най-много гласове: Недю и Иовчо Георгиеви, отъ които, както се каза при откриването на Народното Събрание, Недю Георгиевъ е вече починалъ. (Нѣкой отъ прѣдставителитѣ: Богъ да го прости!) Комисията по провѣрката на избора намѣри, че този изборъ е редовенъ и правиленъ, и изказа мнѣние да се утвърди.

Прѣдсѣдателствующий Василъ Кънчовъ: Има ли нѣкой да говори по избора, станалъ въ Поповската околия.

Министъръ Иванъ Бѣлиновъ: Азъ мисля, г-да прѣдставители, че, понеже единъ отъ народнитѣ прѣдставители, избранъ отъ Поповската околия, както чухте, редовно и правилно, е починалъ, ще трѣбва бюрото на Народното Събрание, да направи разпореждане, за да се съобщи на г. Министра на Вжтрѣшнитѣ Работи, съгласно извѣстния членъ на закона, за да се разпорежи Министерътъ за направата на новъ изборъ, понеже Поповската околия нѣма никакъвъ интересъ да стои безъ прѣдставителъ въ Камарата. И колкото по-скоро стане това, толкова по-добрѣ.

Прѣдсѣдателствующий Василъ Кънчовъ: Бюрото взема актъ отъ думитѣ на г. Бѣлинова.

Прѣдлагамъ на гласуване рѣшението на комисията, да се счете избора на Поповската околия за правиленъ и редовенъ. Които отъ г. г. прѣдставителитѣ го одобряватъ, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Изборътъ се счита за правиленъ и редовенъ.

(Прѣсѣдателското мѣсто заема прѣсѣдателятъ Иванъ Ев. Гешовъ.)

Прѣсѣдателятъ: Съ това се изчерпва дневния редъ, г-да. Има ли нѣкой да иска думата? (Слѣдъ малко.) Г-нъ Янко Забуновъ има думата.

Янко Забуновъ: Бѣхъ внесълъ едно заявление съ нужнитѣ подписи и ще моля бюрото, ако е възможно, да го напечата по-скоро и да се раздаде.

Прѣсѣдателятъ: Дѣйствително, постъпило е такова едно прѣдложение, съ което се иска амнистия на находящитѣ се подъ слѣдствие за прѣстѣпления, извършени прѣзъ 1900 г., въ свръзка закона за данъка върху земнитѣ произведения. Какъ обича почитаемото Събрание — да се тури на дневенъ редъ въ идущето засѣдание? (Г-но Недѣлковъ: Да се напечата.) Разбира се, ще се напечата.

Г-нъ Министерътъ на Правосъдието има думата.

Министъръ Д-ръ Александъръ Радевъ: Г-да народни прѣдставители! Азъ бихъ ви молилъ заявлението, направено отъ подписавшиятъ го, за амнистия на всички лица, които се намиратъ подъ слѣдствие, вслѣдствие закона за десетъка, да се тури на дневенъ редъ — и азъ увѣрявамъ г. г. народнитѣ прѣдставители, че това скоро ще бѣде — съ прѣдложението за такава амнистия, което има намѣрение и е въ желанието на Правителството да направи. И съображенията, по които искамъ тъй да бѣде поставено това прѣдложение,

съ прѣдложението, което Правителството ще внесе, сж слѣдующитѣ.

Понеже въ намѣрението и въ желанието на Правителството е било да се тури забвение на всичко, което е станало въ миналото, вслѣдствие на този законъ, ще искаме отъ Народното Събрание една амнистия. Обаче, за да бѣде тя справедлива, за да бѣде тя цѣлесъобразна, за да не обхвае и лица, и дѣяния, които не заслужаватъ да се амнистиратъ, защото сж извършили прѣстѣпления и противъ лица, които сж искали да си упражнятъ, като български граждани, своитѣ законни права, да бѣдатъ тѣ изключени. За да бѣда разбранъ, ще ви посоча единъ два примѣра.

Имало е и чиновници, които сж се провинили въ прѣстѣпления въ тѣзи произшествия, станали вслѣдствие закона за десетъка. Каквито и произшествия да е имало, вслѣдствие вотирването на този законъ за десетъка, тѣзи чиновници не трѣбваше да нарушатъ своитѣ обязанности, не трѣбваше слѣдователно да бѣдатъ избавени отъ заслуженото възмездие по наказателния законъ. Заради това, на всички слѣдствени власти, които се занимаватъ съ тѣзи дѣла, азъ съмъ заповѣдалъ телеграфически и тѣзи дни, слѣдъ 1—2 дена, чакаме свѣдѣния такива: кои лица сж дадени въ сѣдъ по тѣзи произшествия, по какви обвинения и какъ сж квалифицирани тѣхнитѣ прѣстѣпления. Когато пристигнатъ тѣзи свѣдѣния отъ слѣдствената властъ, тогава ще има възможностъ ясно да се разграничатъ тѣзи дѣяния и лица, които ще трѣбва да се ползуватъ съ амнистия и които не трѣбва. Ако направимъ една амнистия безъ никакво разграничение, тогава дѣйствително виновнитѣ лица, които не заслужаватъ никаква амнистия, ще могатъ да се възползуватъ отъ тази амнистия. Ако Народното Прѣдставителство или Министерството и да желае тукъ сега при разглеждането на това прѣдложение, да направи това разграничение желателно, може да попадне въ погрѣшка безъ да знае положението на всѣки единъ обвиняемъ, дѣянието, прѣстѣплението, което е извършилъ.

Още по-конкретенъ примѣръ. Въ Русчукъ е даденъ подъ слѣдствие бившиятъ градоначалникъ, или полицейски приставъ, Маринъ-Мечката, и той се обвинява въ извѣстно прѣстѣпление, въ свръзка съ произшествията, станали по закона за десетъка, и други нѣкои лица. Сега, менъ ми се чини, че не е справедливо да се подвеждатъ подъ амнистия и такива лица, защото чиновници, провинени въ прѣстѣпления отъ общъ характеръ като чиновници, не трѣбва да се ползуватъ съ амнистия, а трѣбва да получатъ нужното възмездие.

Заради това, за да можемъ да направимъ тази разлика между лицата и дѣянията, които трѣбва да се ползуватъ съ амнистия и които не трѣбва да се ползуватъ съ такава, прѣдложението на заявителятъ да се тури на дневенъ редъ слѣдъ нѣколко дена, когато ще постѣпи отъ страна на Министерството сжщо прѣдложение за амнистия.

Прѣсѣдателятъ: Г-да! Въ прѣдложението, което е направено отъ 68 народни прѣдставители, има и втора алинея, въ която се казва, че се изключаватъ отъ тази амнистия

длъжностнитѣ лица и ония, които сж изтезавали затворници.
(Иванъ Московъ: Като Гробницата!)

Министъръ Д-ръ Александъръ Радевъ: Има го, но не е en pleine connaissance de cause. Ние ще имаме тѣзи свѣдѣния, и разграничението ще бжде възможно правилно, когато ни се прѣдставятъ свѣдѣния отъ слѣдственитѣ власти. Тамъ ще имаме обвиняванитѣ лица, тѣхното обвинение и какъ е то окачествено споредъ наказателния законъ. На може да има и нѣкои отъ тѣзи лица, които да заслужаватъ и забвение. Та, справедливо ще бжде и пѣлесьобразно ще бжде, ако на основание тия свѣдѣния, направимъ ние разграничението.

Прѣдседателъ: Нѣколко души г. г. прѣдставители сж искали думата по този прѣдметъ, но едва ли има въпросъ за разискване. Тукъ се касае само да се опрѣдѣли денѣтъ, кога да се тури прѣдложението на дневенъ редъ да се разисква.

Д-ръ Дико Йовевъ: Въ свързка съ този въпросъ, пѣхъ да кажа нѣкои свои мисли, които пѣха да ни накаратъ да вземемъ едно рѣшение. Не мога да кажа така общо, дали желая да говоря, или не. Азъ желая да говоря.

Прѣдседателъ: Имате думата.

Д-ръ Дико Йовевъ: Г-да народни прѣдставители! Прѣдложението, което се прави отъ г. Министра на Правосъдието, да не се постави на дневенъ редъ внесеното въ Народното Събрание прѣдложение за амнистия, докато не постъпи ежщо такова едно прѣдложение отъ Правителството за амнистия по сжщитѣ прѣстѣпления, тѣй като г. Министърътъ мисли, че по-правилно ще бжде разрѣшена тази амнистия, когато се разгледатъ и двѣтъ прѣдложения съвмѣстно, за да се даде възможностъ на Народното Събрание при вотирането на амнистията да обсъди и мнѣнието на Правителството за едно разграничение въ прѣстѣпленията, които трѣбва да се амнистиратъ, азъ казвамъ, че туй прѣдложение на г. Министра на Правосъдието не може да бжде прието отъ насъ прѣди всичко за туй, защото то не се отнася до прѣдмета, който ние разискваме. Въ Народното Събрание днесъ е постѣпило едно прѣдложение за амнистия и Народното Събрание трѣбва да каже, че или го постави на дневенъ редъ, или по нѣкои причини не го поставя; но Народното Събрание да отлага своитѣ законодателни мѣроприятия само затуй, защото Правителството мислило, че така трѣбва да стане, това е единъ въпросъ на принципъ, съ който азъ не мога да се съглася. Може би, възгледитѣ, които ще изложи Правителството, да сж справедливи и основателни, но то ще има възможностъ да ги изложи, когато ще разгледваме прѣдложението, и тогава ние ще кажемъ своето мнѣние по тѣхъ. Азъ още отъ днесъ ще заяви, че поне за мене възгледитѣ, които днесъ чухъ отъ устата на г. Министра на Правосъдието сж неприемливи, защото при въпроса за амнистия не може да става разграничение на лица, тѣй като амнистията е актъ, който не се отнася до лица, а до факти. (Гласове: А а а!) И ония,

които иматъ... (Изявление на неудобѣние.) Азъ моля да ме изслушате и подирѣ туй да си кажете мнѣнието.

Онѣзи, които знаятъ какво значи амнистия, ще да знаятъ, че това е единъ юридически актъ, който по нѣкой начинъ, безъ да измѣни на своето естество, не може да се отнася до лица, а само до факти. Амнистията е актъ на забвение: обществото, при всичко че извѣстенъ законъ сжществува, при всичко че тоя законъ е билъ потѣпканъ и съ това се е нанесло рана на понятието за право и правосъдие, обаче, вслѣдствие на станалитѣ събития, намира, че туй прѣстѣпление трѣбва да бжде забравено, че трѣбва да се мисли, че то никога не е сжществуvalo. И ако това е тѣй, ако ние за едно прѣстѣпление кажемъ, че то не е сжществуvalo, го нѣма (Найденъ Кормановъ: Има паметникъ въ Тръстеникъ!), тогава не може да се говори за прѣстѣпници, които сж извършили прѣстѣпление. Щомъ нѣма прѣстѣпления, нѣма и прѣстѣпници. Ако говоримъ друго-яче, тогава ние смѣсваме амнистията съ милость. Амнистия е друго, милость е друго. Когато се раздава милость, тогава дѣйствително се казва: този човѣкъ прощавамъ, онзи не прощавамъ, защото прѣстѣплението е прѣстѣпление и прѣстѣпницитѣ сж прѣстѣпници, обаче, единиятъ ми е по-симпатиченъ, или пѣкъ за единия намирамъ, че правосъдието не е правилно постѣпило, а за другия — не; но когато се говори за амнистия, тогава нѣма лица, нѣма Иванъ или Стоянъ, а има само факти. Стана бунтъ. Караха се, биха се; не искамъ да знамъ кои сж се карали, кои сж се били. Едно отъ двѣтъ: или този бунтъ ще се накаже и правосъдието ще има думата, или нѣма да се накаже и всѣки да си отиде въ къщи. Това е амнистия, и докато се говори за амнистия не може да се говори за лица.

Азъ виждамъ, че се наранява чувството на нѣкои отъ г. г. народнитѣ прѣдставители, като се говори за неразграничение; може би, и менъ не ми е приятно, Маринъ Мечката, както и Димитъръ Мантовъ да се избавятъ отъ наказание, но въ такъвъ случай нека не говоримъ за амнистия, а за милость; нека поискаме да се даде милость на извѣстни прѣстѣпници, само тогава ще бждемъ справедливи. Нека се обърнемъ къмъ онзи, който раздава милость, и да кажемъ да накаже всички чиновници и помялва всички селяни. Въ Народното Събрание недѣйте остава да говорятъ вашитѣ чувства, а справедливостта. И Народното Събрание ще се провини въ неразбиране амнистията, то ще се провини прѣдъ своя народъ, че, като е криво разбирало едно юридическо понятие, е направило една възпиюща неправда къмъ други граждани, които иматъ еднакви права съ амнистиранитѣ. Защо да се ожесточаваме противъ едни или други хора? Тукъ именно въ тая ограда ние трѣбва да забравимъ, че има Мечковци и Мантовци, а да знаемъ, че е имало единъ законъ за десетѣка, който, като искаме да го отхвърлимъ, ще то отхвърлимъ заедно съ всичкитѣ му добри и лоши страни. Ето защо, азъ казвамъ, че Народното Събрание, или ще вотира амнистията и въ такъвъ случай прѣдложението, което се внесе тукъ, трѣбва да се турне на дневенъ редъ, или Народното Събрание нѣма да

вотира амнистията и тогава може да се говори, че Мечката е кривъ, а другъ — правъ.

Азъ моли още въ идущето заседание да се тури на дневенъ редъ туй предложение за приемане по принципъ.

Прѣседателъ: Именно това е въпросътъ, който сега ние разискваме: предложението, внесено отъ нѣколко депутати, кога да се тури на дневенъ редъ. (Иванъ Московъ: Слѣдъ като се напечата и бжде раздадено.)

Г-нъ Найденовъ Кормановъ има думата.

Найденовъ Кормановъ: Азъ искахъ да говоря, г-да, по амнистията, именно противъ изказаното отъ г. Д-ръ Дика Йовевъ.

Прѣседателъ: Въпросътъ се обясни и нѣма какво повече да се говори.

Найденовъ Кормановъ: Тогава азъ се съгласявамъ съ мнѣнието, изказано отъ г. Министра на Правосъдието, да се отложи.

Д-ръ Кънчо Милановъ: Г-да! Азъ нѣма да се спра върху основанията, на които почива една амнистия, защото то е по-подиренъ въпросъ, но още отсега не мога да се съглася съ възгледитѣ, които г. Д-ръ Йовевъ изказа. Амнистията има свършено друго значение. Амнистията не дава право на Правителството да прокарва беззакония, защото въ случитѣ въ Тръстеникъ и Варна сж прокарвали най-груби беззакония, и съмъ съгласенъ съ г. Министра на Правосъдието, че трѣбва да се изслѣдватъ тия случаи, че трѣбва да се погледне на тѣхъ доста опрѣдѣлено и тогазъ да се положи амнистията на гласуване. Заради туй, азъ, единъ отъ подписавшитѣ това предложение, ще моля слѣдъ 3—4 дена да се тури на дневенъ редъ.

Министъръ Д-ръ Александъръ Радевъ: Не по-късно отъ три дена.

Министъръ-Прѣседателъ Петко Каравеловъ: Азъ тоже бихъ поддържалъ г. Министра на Правосъдието, защото онова, което се говори отъ г. Д-ръ Йовева, е свършено неправилно. И ако искате, да ви кажа истината. Амнистия се дава за двѣ пѣща: за инсурекия и за бѣгство отъ войската. Амнистия се дава за забвение извѣстни дѣяния, по които, ако се наказатъ дѣятелитѣ, ще бжде по-голъмо прѣстѣпление, защото ще бждатъ наказани много хора.

А държавата да отказва правосъдие на хората, като прокарва правителството амнистия, не трѣбва. Какъ ще стане, напр., въ данния случай — Мантовъ избилъ нѣкому жбитъ? Ние тука амнистираме — на какво основание? Азъ съмъ увѣренъ, че и Господъ нѣма право да направи това за трети лица. Всѣки има право да се обърне къмъ българското правосъдие и да иска удовлетворение. Държавата може да прости за себе си, Князътъ за себе си, министърътъ за себе си, но за трети лица това не може да се направи. Заради това, онова, което се прѣдлага отъ нашия Министъръ на Правосъдието, е свършено право. Повтарямъ, ние може да амнистираме инсурекията, защото не може да обѣсимъ

2—300 души, не защото нѣма прѣстѣпление, но защото наказанието ще бжде много по-голъмо прѣстѣпление отъ самото прѣстѣпление. Но да опростяваме чиновници, които отиватъ да биятъ свързани хора по затворитѣ, това ще бжде най-голъмо прѣстѣпление, ако го направимъ. (Гласове: Bravo! — Ржкоплѣскане.)

Прѣседателъ: Г-нъ Гено Недѣлковъ има думата.

Гено Недѣлковъ: Отказвамъ се, слѣдъ думитѣ на г. Министра.

Прѣседателъ: Като не искатъ други думата, ще туря на гласуване . . . (Йорданъ Теодоровъ: Искамъ думата! (Г-нъ Теодоровъ има думата.)

Йорданъ Теодоровъ: Азъ съмъ съгласенъ напълно съ мнѣнието на г. Министра на Правосъдието по този въпросъ, колкото до пунктъ за обвиненитѣ по събитията въ Тръстеникъ и Дуранъ-Кулакъ, но искамъ при тая амнистия да се направи още една амнистия. Има много наказани, или сж подъ слѣдствие, по закона за печата, защото врѣменнитѣ наредби бѣха много строги; има много хора, които сж дали голѣми гаранции, други запрѣни и такъ далше. Ако щете, има и много хора обвиняеми по докачение особата на Княза. Всички тия работи трѣбва да се забравятъ, защото лѣтосъ се намѣрвахме въ изключителни обстоятелства: военно положение, мѣрки строги бѣха взети по закона за печата и пр. Зарадъ туй моля г. Министра на Правосъдието да има прѣдъ видъ тия работи, та заедно съ едната амнистия и другата да стане.

Министъръ Д-ръ Александъръ Радевъ: Г-да народни прѣдставители! Въ намѣрението на Правителството, заедно съ амнистията по прѣстѣпленията, или по произшествията, извършени по случай закона за десетъка, бѣше да се внесе и една амнистия по всички прѣстѣпления, извършени по закона за печата; защото, на първо мѣсто, не можехме да откажемъ и на тия хора, които сж подъ сждъ, понеже сж критикували по единъ или другъ начинъ тия сжитѣ произшествия, за които ще даваме амнистия. Та зарадъ това, заедно съ амнистията по произшествията по случай гласуването на закона за десетъка, въ намѣрението на Правителството бѣше да внесе и такава една амнистия. И такава ще я внесемъ заедно съ другото предложение. За него предложение, за амнистията за прѣстѣпленията по печата, нѣма нужда отъ особени справки, нѣма нужда отъ особени изучавания. Това предложение ще бжде възможно, слѣдователно, да се внесе съ другото, и съ едно и сжко законодателно мѣроприятие да се прокара и то. Тия обяснения давамъ за да успокоя г. Еленския народенъ прѣдставителъ, че и това ще се направи. Но това предложение направихъ прѣдварително, защото тая амнистия нѣма право да прѣдшествува другата, а да бжде поне заедно съ нея.

Прѣседателъ: Г-нъ Страти Димитровъ има думата.

Страти Димитровъ: Отказвамъ се.

Прѣдсѣдатель: Г-нъ Емануилъ Начевъ има думата.

Емануилъ Начевъ: Отказвамъ се.

Прѣдсѣдатель: Г-нъ Цоло Мисловъ има думата.

Цоло Мисловъ: Отказвамъ се.

Прѣдсѣдатель: Другъ никой не е искалъ думата и азъ турямъ на гласуване въпроса, щото разискваното прѣдложение, внесено днесъ, да се назначи за разглеждане въ деня, когато ще се разисква и прѣдложението, внесено отъ

Правителството. Които сж за това прѣдложение, моля, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Приема се.

Идущето засѣдание, г-да, споредъ правилника, ще стане въ срѣда, и на дневенъ редъ ще бжде поставено пакъ докладване отъ комисията по провѣрка на изборитѣ. На кои околии, обаче, изборитѣ ще се докладватъ, не е още извѣстно, но ще се извѣсти утрѣ, 24 ч. прѣди засѣданието.

Засѣданието се затваря.

(Затворено въ 5 ч. вечерята.)

Прѣдсѣдатель: Иванъ Ев. Гешовъ.

Подпрѣдсѣдатели: { Василъ Кжнчовъ.
Атанасъ Краевъ.

Секретари: { Д-ръ Андрей Ходжевъ.
Манолъ Златановъ.
Д-ръ Коста Икономовъ.
Д-ръ Петъръ Гудевъ.
Никола Поповъ.
Никола Козаревъ.

Секретари: { Найденъ Кормановъ.
Константинъ Серафимовъ.
Василъ Димчевъ.
Апостолъ Урумовъ.
Александъръ Малиновъ.
Д-ръ Паскалъ Табурновъ.

Началникъ на Стенографическото бюро: Т. Хр. Гължбовъ.